

X

KIŞ LASTİĞİ

KAR ZİNCİRİ

KARŞILAŞTIRMASI

“KIŞ LASTİĞİ RİSK YÖNETİMİ İKEN KAR ZİNCİRİ KRİZ YÖNETİMİDİR”

03.01.2006

ALPAY LÖK
MAK.Y.MÜH

www.kislastigi.com

1) KIŞIN MUTLAKA KIŞ LASTİĞİ KULLANILMALI , GEREKTİĞİNDE VE TALEP EDİLDİĞİNDE KAR ZİNCİRİ TAKILMALI:

Kışın kar yağmasa , yolda buz olmasa , araç 4x4 ve hatta **ABS / ASR / ESP**'li bile olsa , 7 °C'ın altındaki sıcaklıklarda mutlaka kış lastiği kullanılmalıdır.

Bunun nedeni sadece kış lastiklerinin özel profillerinin olması değildir.

Yaz lastiklerinin malzemesi 7 °C'ın altındaki sıcaklıklarda sertleştiği için yola tutunması azalmaktadır. Kış lastiklerinin ise üretildikleri Silica esaslı malzeme daha yumuşaktır ve 7 °C'ın altındaki soğuk hava şartlarında kuru asfalt , kar ve buzda tutunmayı artırmaktadır.

Kış lastiğinin yetersiz kaldığı karlı veya buzlu yollarda riske girmeden , trafik yetkililerinin talebi durumunda , araç üreticisinin tanımladığı tekerleklerle (yaz lastiği kullanılıyorsa tercihen dört tekerleğe de) kar zinciri takılmalıdır.

Yaz lastiği ile kar veya buz üzerinde araç kullanmak isteyen (özellikle 4x4) araç sahiplerine (kış lastiği veya zincir takmak dışında) tavsiyemiz bundan vazgeçmeleri , kendilerinin ve başkalarının can ve mal güvenliğini tehlikeye sokmamalarıdır.

2) KIŞ LASTİĞİ RİSK YÖNETİMİ İKEN , KAR ZİNCİRİ KRİZ YÖNETİMİ DİR.

“Risk” meydana gelebilecek zararlı bir olayın sonuçları ve oluşma olasılığının bileşkesidir. “Risk Yönetimi” ise en geniş anlamı ile riskin denetimi ve yönetimi anlamına gelir. “Kriz” , ivedi tepki gösterilmesini gerektiren; risk yönetimi, kriz öngörme ve önleme mekanizmalarının yetersiz kaldığı gerilim yaratan bir durumdur. “Kriz yönetimi” de önlenemeyen krizin denetim altına alınabilmesi için yönetimidir.

Kışın sıcaklığın 7 °C'ın altında geçtiği yerlerde dolaşan araçlara ve özellikle (ambulans ,itfaiye, belediye, polis , okul servisi, taksi gibi) görev araçlarına kar yağmadan , yollar buz tutmadan , henüz kışın başında iken kış lastiği takılması ve araçta “kış donanımı” (Kar zinciri, takoz, don önleyici sıvı vs) nin bulundurulması “risk yönetimi” iken , en son çare olan “kar zinciri” nin takılması ise “kriz yönetimi” dir.

İstanbul'un “Kriz Yönetim Merkezi” durumundaki “Afet Koordinasyon Merkezi” nin (AKOM) kar yağdıktan sonra yaz lastiği olan araçlara kar zinciri takılmasını istemesi “kriz yönetimi” gereği doğrudur.

İstanbul Valiliği'nin 7 Şubat 2005 tarihli “*Zincirli veya kar lastiği olmayan araçların trafikte seyirlerine izin verilmeyeceği*” şeklindeki kararı,risk yönetimine inanan ve kış lastiği kullanan bilinçli sürücülerini destekleyen yerinde bir karardır.

İstanbul'daki görev araçlarının ve özellikle köprüleri kullanacak tüm araçların bir kriz durumu oluşmadan “risk yönetimi” gereği kış lastiği takmalarının desteklenmesi alınacak kararların en doğrusudur. AKOM'un ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı sayın Dr. Kadir Topbaş'ın 18 Kasım 2005 tarihli “ **Kar lastiği kullanılmalı**” açıklamaları ve “*belediye otobüslerinde kar (kış) lastiği takılacağı*” nin açıklanması bu doğrultuda alınmış en olumlu kararlardır.

3) BİR LASTİĞİN KIŞ LASTİĞİ OLDUĞU NASIL ANLAŞILIR?

Kış lastiği ile ilgili RMA ve ASTM şartlarını sağlayan lastikler yukardaki sembolü kullanabilirler. “*Bu sembolü taşıyan lastikler kış lastiğidir*” diyebiliriz.

RMA ve ASTM standartlarına göre bir lastiğin “kış lastiği” olabilmesi için belirli test şartlarını yerine getirmesi gerekmektedir. Buna göre aday lastikle kış şartlarını temsil eden kaygan bir yolda yapılan ABS’li tam fren sonundaki fren ivmesinin , “referans lastiğin” fren ivmesinden en az % 7 daha fazla olması gerekmektedir.

“Dört Mevsim Lastiği “ **M+S** ‘in ancak yukardaki sembolü taşıyorsa **M+S Kış Lastiği** olarak değerlendirilebileceği, öte yandan **M+S** lastiklerinin yazın iyi bir yaz lastiği, kışın da iyi bir kış lastiği görevini göremeyeceği mutlaka bilinmelidir.

4) KIŞ LASTİĞİ İLE KIŞIN DAHA KISA FREN MESAFESİ :

50 km/h hızda ve kar üzerinde yapılan fren testlerinde durma mesafesi;
kış lastikleri ile 35 m
yaz lastikleri ile 43 m
ölçülmüştür.

30 km/ h hızda ve buz üzerinde yapılan fren testlerinde durma mesafesi;
kış lastikleri ile 57 m
yaz lastikleri ile 68 m
ölçülmüştür.

FRENTEKNİK Test Laboratuvarı ve CONTINENTAL Lastikleri Türkiye Distribütörü **OLTAŞ** tarafından 4 Mart 2005’de (kara yakın $k=0.2$ sürtünme katsayısına sahip) ABS test pisti üzerinde 80 km/h hızda yapılan karşılaştırma testinde:
kış lastikleri ile 65 m
yaz lastikleri ile 80 m
ölçülmüştür.

5) 4x4 ARAÇLAR DA KIŞ LASTİĞİ TAKMALI:

Kış lastikleriyle donatılmış önden çekişli bir aracın , yaz lastikleriyle donatılmış dört tekerden çekişli (4x4) bir araca göre daha güvenli olduğunu herhalde pek azımız biliyordur.

Bunun çok basit bir nedeni vardır :

Fren sırasında tüm araçlar dört tekerlekten fren yapmaktadır , yani araçlar eşittir. Yaz lastikleri ile donatılmış önden çekiş veya arkadan itişli bir araç kalkış yapamadığı için yardımsız hareket edememekte, hareket etse bile fren sırasında araç duramamaktadır.

Yaz lastikleriyle donatılmış dört tekerden çekişli (4x4) bir araç ise rahatlıkla kalkış yapabilmekte , fakat fren sırasında durma mesafesi aşırı uzamaktadır yani “gittiği gibi duramamaktadır”.

Öte yandan kış lastikleriyle donatılmış önden çekişli veya arkadan itişli bir araç daha kısa mesafede durabilmektedir yani “gittiğinden daha iyi durmaktadır “.

Avusturya Otomobil Kurumu ÖAMTC'nin 80 km/h ve kar üzerinde 4x4 bir araçla yaptığı fren testleri sonunda durma mesafeleri;

kış lastiği ile 67m ,
dört mevsim lastiği ile 82m ve
yaz lastiği ile 108m

ölçülmüştür.

6) KIŞ LASTİĞİ DÖRT TEKERLEĞE TAKILMALI:

Kış lastiği ülkemizde kışın soğuk geçtiği illerimizde özellikle taksi ve otobüs gibi araçlarda kullanılmaktadır. Ancak yetersiz bilgi veya ekonomik gerekçelerle bu lastikler sadece çekişin olduğu lastiklerde kullanılmaktadır. Yani araç arkadan itişli ise kış lastikleri sadece arka tekerleklere , araç önden çekişli ise de sadece ön tekerleklere takılmaktadır.

Kış lastiğinin sadece çekiş olan tekerleklere takılması kuru ve kaygan yollarda riskler taşımaktadır. Önde ve arkada farklı özelliklerde lastiklerin kullanılması aracın kuru ve kaygan yollardaki çekiş ve fren dengelerini bozmaktadır:

- Önde yaz lastiği , arkada kış lastiklerinin takılı olduğu arkadan itişli bir araç kuru yolda arkadan kayma eğilimi gösterirken, kaygan yolda ise önden kaymakta ve direksiyon hakimiyetini kaybetmektedir.
- Önde kış lastiği, arkada yaz lastiklerinin takılı olduğu önden çekişli bir araç kuru yolda önden kayma eğilimi gösterirken , kaygan yolda da arkadan kaymakta ve araç savrulmaktadır.

Yaz lastikli bir araçta sadece çekiş olan tekerleklere zincir takılması da karlı yollarda yukardaki riskleri taşımaktadır. Örneğin önden çekişli ve yaz lastikleri takılı bir taşıtın ön tekerleklerine zincir takıldığında yokuş aşağı inişlerde frene basıldığında (araç ABS'li bile olsa)arka tekerlekler kilitlenebilmekte ve araç arkadan savrulmaktadır. Bu aracın kış lastiklerinin olması bu riski azaltmaktadır.

7) LASTİKLER İÇİN 4 X 4 X 4 KURALI:

4 X 4 X 4:

Dört lastiğin dördü de **aynı marka / model ve aşınma oranında** olmalıdır.

4 X 4 X 4:

Dört lastiğin dördü de **4 yıldan** yaşlı olmamalıdır.

4 X 4 X 4:

Dört lastiğin profil derinliği **4 mm** den az olmamalıdır.

AVRUPA'DA KIŞ LASTİĞİ ZORUNLULUĞU		
ÜLKE	KIŞ LASTİĞİ ZORUNLULUĞU VAR MI ?	ÖZEL DURUMLAR VE İSTİSNALAR
 AVUSTURYA	HAYIR	KIŞ DONANIMI belli yollarda zorunlu, Kış lastiği ile en az profil derinliği 4 mm.
 İSVİÇRE	HAYIR	Kış lastiği tavsiye ediliyor, yaz lastiği ile kazalarda sürücü sorumlu
 ALMANYA	HAYIR	Kış lastiği 1.1.2006 itibariyle "hava ve kış şartlarına bağlı " olarak sürücülerin sorumluluğunda . Aksi durumda € 20.- puansız ceza ve trafiği aksatan durumlarda da € 40.- puanlı ceza var.
 FRANSA	HAYIR	Trafik işaretleri ve ek işaretler ile gerekli yerlerde kış lastiği veya kar zinciri zorunluluğu bildiriliyor
 İTALYA	HAYIR	Trafik işaretleri ve ek işaretler ile belli yollarda KIŞ DONANIMI zorunluluğu bildiriliyor
 İSVEÇ	EVET	Yabancı ülke araçları için zorunlu değil
 NORVEÇ	EVET	Yabancı ülke araçları için zorunlu değil
 FİNLANDİYA	EVET	1 KASIM – ŞUBAT SONU ARASI (Aksi durumda yüksek para cezası)
 ÇEK CUMHURİYETİ	HAYIR	Özel durum ve istisna yok
 SLOVENYA	EVET	15 KASIM - 15 MART ARASI
 DANİMARKA	HAYIR	Özel durum ve istisna yok
 BELÇİKA	HAYIR	Çivili lastik yasak
 HOLLANDA	HAYIR	Çivili lastik yasak
 LÜKSEMBURG	HAYIR	Çivili lastik yasak
 POLONYA	HAYIR	Özel durum ve istisna yok
 LİTVANYA	EVET	1 KASIM – 1 NİSAN ARASI
 LETONYA	EVET	1 KASIM – 1 NİSAN ARASI (Aksi durumda yüksek para cezası var)
 ESTONYA	EVET	1 KASIM – 1 NİSAN ARASI (Aksi durumda yüksek para cezası var)
 TÜRKİYE	HAYIR	Trafik işaretleri ve ek işaretler ile belli yollarda kar zinciri takma zorunluluğu bildiriliyor . Kış lastiği KIŞ DONANIMI içinde tanımlı değil. Çivili lastik yasak değil.

KIŞ DONANIMI: Kış lastiği veya Dört mevsim lastiği , Kar zinciri, Takoz, Cam için Don önleyici sıvı vs.